

Володимир С. Білозубенко<sup>1</sup>, Наталія О. Небаба<sup>2</sup>,  
Костянтин Г. Сердюков<sup>3</sup>, Марина Є. Хуруджі<sup>4</sup>

## ИНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У МЕРКОСУР: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УКРАЇНИ

*У статті визначено особливості розвитку інтеграційних процесів у МЕРКОСУР, проаналізовано поточний стан економічного співробітництва України з країнами цього об'єднання та виокремлено напрями його активізації. Проведений аналіз розвитку взаємної торгівлі країн МЕРКОСУР на основі розрахунку: сальдо торговельного балансу: темпів зростання експорту та імпорту товарів між країнами-членами МЕРКОСУР та іншими країнами світу: експортної, імпоротної та зовнішньоторгівельної квот; коефіцієнту розширення інтеграції. Проаналізовано географічну та товарну структуру експорту та імпорту товарів за 2020 рік. Виділено основні галузі, у яких українські виробники можуть нарощувати торгівлю з МЕРКОСУР.*

*Ключові слова:* міжнародна економічна інтеграція, інтеграційні процеси, міжнародна торгівля, експорт, імпорт, економічне співробітництво.

*Формл. 1. Рис. 3. Табл. 8. Літ. 11.*

*DOI: 10.32752/1993-6788-2021-1-240-14-25*

Владимир С. Белозубенко, Наталья А. Небаба,  
Константин Г. Сердюков, Марина Е. Хуруджи

## ИНТЕГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В МЕРКОСУР: ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ И ОРИЕНТИРЫ ДЛЯ УКРАИНЫ

*В статье определены особенности развития интеграционных процессов в МЕРКОСУР, проанализировано текущее состояние экономического сотрудничества Украины со странами этого объединения и выделены направления его активизации. Проведен анализ развития взаимной торговли стран МЕРКОСУР на основе расчета: сальдо торгового баланса; темпов роста экспорта и импорта товаров между странами-членами МЕРКОСУР и другими странами мира; экспортной, импортной и внешнеторговой квот; коэффициента расширения интеграции. Проанализированы географическая и товарная структура экспорта и импорта товаров 2020 года. Выделены основные отрасли, в которых украинские производители могут наращивать торговлю с МЕРКОСУР.*

*Ключевые слова:* международная экономическая интеграция, интеграционные процессы, международная торговля, экспорт, импорт, экономическое сотрудничество.

Volodymyr S. Bilozubenko, Natalia A. Nebaba,  
Konstantin G. Serdyukov, Maryna E. Khurudzhi

## INTEGRATION PROCESSES IN MERCOSUR: FEATURES OF DEVELOPMENT AND GUIDELINES FOR UKRAINE

*The features of the development of integration processes in MERCOSUR and the current state of economic cooperation of Ukraine with the countries of this association and areas for its intensification are identified and analyzed in the article. A fair analysis of the development of mutual trade of MERCOSUR countries on the basis of calculation: trade balance, growth rates of exports*

<sup>1</sup> Ukraine.

<sup>2</sup> Ukraine.

<sup>3</sup> Ukraine.

<sup>4</sup> Ukraine.

*and imports of goods between MERCOSUR member countries and other countries, export, import and foreign trade quotas, integration expansion coefficient. The geographical and commodity structure of exports and imports of goods for 2020 are analyzed. The main industries in which Ukrainian producers can increase trade with MERCOSUR are identified.*

*Keywords: international economic integration, integration processes, international trade, export, import, economic cooperation.*

*Peer-reviewed, approved and placed: 20.06.2021.*

**Постановка проблеми.** МЕРКОСУР – це велике міжнародне угруповання, яке об'єднує найбільш потужні країни Латинської Америки, створюючи один з глобальних економічних центрів. Інтеграційні процеси у МЕРКОСУР стало розвиваються, що актуалізує науково-практичне завдання їх дослідження. Поміж наукового значення, це необхідно для вироблення ефективної стратегії активізації співробітництва України з країнами МЕРКОСУР, особливо з Аргентиною та Бразилією, а також іншими державами Латинської Америки через партнерство з МЕРКОСУР. Це дозволить не тільки розширити зовнішні ринки для українських експортерів, а і оптимізувати євроінтеграційну політику, враховуючи взаємодію ЄС і МЕРКОСУР.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питаннями інтеграційних процесів у Південній Америці, а також країнами-членами міжнародного об'єднання МЕРКОСУР активно займаються як вітчизняні так і зарубіжні науковці, зокрема: С. Маріз, К. Фрейзер, Н. Грін-Ковлес, Д. Дінан, Ю. Шишков, К. Пшеворський, П. Яковлев, Ю. Одессер, І. Черненко, Х. Даремблум, А. Костерев, Е. Вишнеvsька, О. Гусейнова, К. Галіндо, В. Кириченко та інші. так, Кириченко В. аналізує сучасний стан співробітництва України з державами Латинської Америки та Карибського басейну у політичній, торговельно-економічній та культурно-гуманітарній сферах; окреслює подальші перспективи їх міждержавного співробітництва та пропонує шляхи оптимізації діалогу; зазначає, що головне у стратегії України щодо країн цього регіону — перехід від політики малопомітної присутності до активної взаємодії [1]. Плевако І., розглядаючи динаміку економічних відносин України з Бразилією, зазначає, що серед країн латиноамериканського регіону Бразилія залишається найважливішим торгово-економічним партнером України; підтримується дієвий інтерес до співробітництва в галузі чорної металургії, енергетики, харчової та гірничодобувної промисловості, гірничого та сільськогосподарського машинобудування, медицини, фармакології та екології, аерокосмічної промисловості, тощо [2]. Олійник Ю. вважає, що досвід співробітництва ЄС та МЕРКОСУР є надзвичайно актуальним для України, яка сьогодні продовжує інтеграційний поступ до євроспільноти. Для реалізації цього курсу потрібно, щоб в Україні відбулися серйозні зміни та реформи, політична еліта зуміла вибрати правильний курс для розвитку держави [3]. Киридон А. висвітлює особливості розвитку країн Латинської Америки на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин [4]. Плевако І. проаналізував експортно-імпортні показники України з повноправними членами МЕРКОСУР [5]. Проте, незважаючи на велику увагу до проблем розвитку інтеграційного об'єднання МЕРКОСУР, особливості розвитку інтеграційних процесів у цьому угрупованні досліджені фрагментарно, що не

сприяє виробленню ефективної стратегії зовнішньоекономічного співробітництва між Україною та його країнами-членами.

**Мета дослідження** визначити особливості розвитку інтеграційних процесів у МЕРКОСУР та розробити пропозиції щодо стратегії активізації економічного співробітництва України з країнами цього об'єднання.

**Основні результати дослідження.** МЕРКОСУР – це економічний союз держав у Південній Америці, офіційно Південноамериканський спільний ринок, встановлений Асунсьйонським договором 1991 року і Протоколом Кричу-Прету 1994 року. Країни-члени: Аргентина, Бразилія, Парагвай і Уругвай [6]. Це об'єднання охоплює майже 60 % території Латинської Америки, 46 % її мешканців та близько 50 % ВВП. Наразі це п'ята за потужністю економіка у світі. Основні цифри про МЕРКОСУР зазначимо на рис. 1.

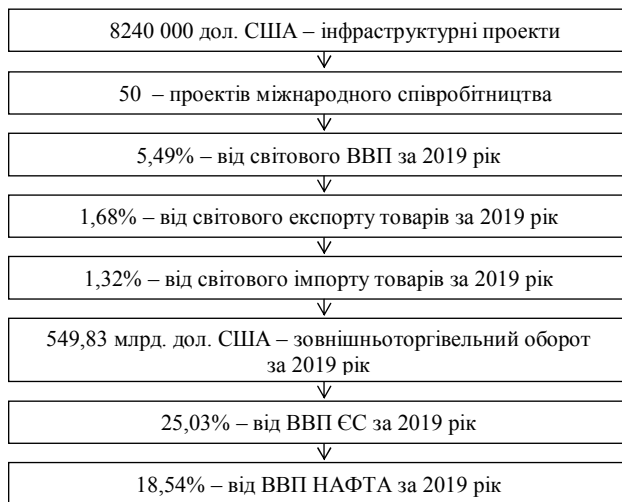


Рис. 1. МЕРКОСУР у цифрах, складено авторами на основі [7]

Мета МЕРКОСУР – сприяти вільній торгівлі і плавному переміщенню товарів, людей та валюти. З моменту заснування функції МЕРКОСУР багаторазово оновлювалися і змінювалися: в даний час це митний союз, в якому існує вільна внутрішньо-зонова торгівля і загальна торгова політика між країнами-членами. Торговля товарами та послугами – це основний вид економічного співробітництва країн світу. Головними завданнями кожної країни є нарощення експорту товарів та послуг. МЕРКОСУР – це митний союз, така форма інтеграції передбачає розвиток торгівлі, саме тому основну увагу приділимо аналізу взаємної торгівлі країн-членів МЕРКОСУР. Об'єми торгівлі товарами між країнами-членами МЕРКОСУР наведено у табл. 1.

Розраховані сальдо торговельного балансу між країнами-членами МЕРКОСУР. Аргентина та Уругвай має зовнішньоторгівельний дефіцит, тобто перевищення імпорту над експортом у взаємній торгівлі МЕРКОСУР. Бразилія та Парагвай мають загалом активне сальдо торговельного балансу у взаємній торгівлі МЕРКОСУР (табл. 2).

Таблиця 1. **Взаємний експорт та імпорт товарів країн МЕРКОСУР,**  
складено авторами на основі [8]

Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Експорт товарів країн в інші країни-члени МЕРКОСУР, млрд. дол. США								
Аргентина	12,45	17,13	12,39	11,16	11,71	13,79	12,52	7,70
Бразилія	17,35	22,60	18,00	18,38	22,61	20,83	14,76	9,89
Парагвай	3,02	2,82	3,35	4,03	4,12	5,14	4,65	4,64
Уругвай	1,26	2,17	1,64	1,75	1,86	1,68	1,56	1,12
Імпорт товарів країн в інші країни-члени МЕРКОСУР, млрд. дол. США								
Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Аргентина	15,43	18,31	13,31	14,23	18,74	17,43	11,61	8,83
Бразилія	11,70	17,41	13,06	11,89	12,03	20,75	19,99	16,94
Парагвай	2,40	3,52	3,51	3,29	3,80	4,17	3,65	2,55
Уругвай	2,47	2,98	2,83	2,51	2,66	2,72	2,59	2,03

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка (дані будуть уточнені протягом наступних 3-4 місяців)

Таблиця 2. **Сальдо балансу торгівлі між країнами-членами МЕРКОСУР,**  
розраховано авторами

Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Сальдо торговельного балансу, млрд. дол. США								
Аргентина	-2,98	-1,18	-0,93	-3,07	-7,03	-3,64	0,91	-1,13
Бразилія	5,65	5,19	4,94	6,49	10,59	0,08	-5,23	-7,05
Парагвай	0,63	-0,70	-0,17	0,74	0,33	0,97	1,00	2,09
Уругвай	-1,21	-0,81	-1,19	-0,76	-0,80	-1,04	-1,03	-0,92

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка

Розраховані темпи зростання експорту та імпорту товарів між країнами-членами МЕРКОСУР. Усі країни-члени МЕРКОСУР мають стрибкоподібну зміну у взаємному експорті та імпорті товарів. Найбільш стабільна ситуація спостерігається в Парагваї, де темп росту взаємного експорту товарів не є менше 0,9, при цьому у 2018 році досягає свого піку – 1,25. Найбільше зростання взаємного експорту товарів відбулось в Аргентині у 2010 році (1,38) та в Уругваї у 2010 році (1,73) в порівнянні з попереднім періодом. Найбільше зменшення взаємного експорту товарів відбулось в Аргентині у 2020 році (0,61). Найбільше зростання взаємного імпорту товарів відбулось у Бразилії у 2010 році (1,49) та у 2018 році (1,73). Найбільше зменшення взаємного імпорту товарів відбулось в Аргентині у 2019 році (0,67). Результати розрахунків сформуємо у табл. 3.

Найбільше залучення у взаємну торгівлю МЕРКОСУР має Парагвай: експортна квота протягом усіх досліджуваних років не є меншою за 0,4, імпортна квота не є меншою за 0,3 та зовнішньоторгівельна квота не є меншою за 0,4, що каже про велике залучення країни до взаємної торгівлі МЕРКОСУР. Найменше залучення у Бразилії, експортна квота якою максимально досягає тільки 0,11, імпортна квота 0,13, а зовнішньоторгівельна 0,10. Аргентина та Уругвай мають середнє залучення серед країн-членів

МЕРКОСУР, що сягає у середньому 0,2-0,3. Експортну, імпорتنу та зовнішньоторгівельну квоти наведено у табл. 4.

**Таблиця 3. Темпи зростання експорту та імпорту товарів країн МЕРКОСУР у взаємній торгівлі, розраховано авторами**

Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Темп зростання експорту товарів країн МЕРКОСУР у інші країни-члени								
Аргентина	-	1,38	0,72	0,90	1,05	1,18	0,91	0,61
Бразилія	-	1,30	0,80	1,02	1,23	0,92	0,71	0,67
Парагвай	-	0,93	1,19	1,20	1,02	1,25	0,90	1,00
Уругвай	-	1,73	0,76	1,07	1,06	0,91	0,93	0,72
Темп зростання імпорту товарів країн МЕРКОСУР з інших країн-членів								
Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Аргентина	-	1,19	0,73	1,07	1,32	0,93	0,67	0,76
Бразилія	-	1,49	0,75	0,91	1,01	1,73	0,96	0,85
Парагвай	-	1,47	1,00	0,94	1,16	1,10	0,87	0,70
Уругвай	-	1,21	0,95	0,89	1,06	1,02	0,95	0,78

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка

**Таблиця 4. Експортна, імпортна та зовнішньоторгівельна квота у торгівлі з країнами-членами МЕРКОСУР, розраховано авторами**

Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Експортна квота								
Аргентина	0,22	0,25	0,22	0,19	0,20	0,22	0,19	0,17
Бразилія	0,11	0,11	0,09	0,10	0,10	0,09	0,07	0,06
Парагвай	0,64	0,43	0,40	0,47	0,48	0,57	0,58	0,65
Уругвай	0,28	0,32	0,21	0,25	0,24	0,22	0,20	0,20
Імпортна квота								
Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Аргентина	0,36	0,34	0,23	0,27	0,29	0,28	0,25	0,27
Бразилія	0,10	0,10	0,08	0,09	0,08	0,11	0,11	0,13
Парагвай	0,43	0,37	0,37	0,36	0,34	0,34	0,31	0,33
Уругвай	0,47	0,37	0,32	0,33	0,34	0,33	0,34	0,36
Зовнішньоторгівельна квота								
Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Аргентина	0,28	0,29	0,22	0,23	0,25	0,25	0,22	0,21
Бразилія	0,10	0,10	0,09	0,09	0,09	0,10	0,09	0,09
Парагвай	0,53	0,40	0,38	0,42	0,40	0,43	0,42	0,49
Уругвай	0,38	0,35	0,27	0,29	0,29	0,28	0,27	0,28

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка

Коефіцієнт випередження темпами зростання взаємного експорту темпів зростання експорту з іншими країнами світу характеризує тенденцію розвитку концентрації експорту в окремих країнах. Коефіцієнт випередження експорту/імпорту – коефіцієнт випередження темпів зростання експорту/імпорту у країни-члени МЕРКОСУР темпів зростання експорту/імпорту країни інші країни світу (табл. 5).

**Таблиця 5. Коефіцієнт випередження темпів зростання експорту та імпорту товарів у торгівлі з країнами-членами МЕРКОСУР, розраховано авторами**

Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Коефіцієнт випередження темпів зростання експорту товарів, %								
Аргентина	-	117,31	83,14	85,63	104,43	115,21	82,97	83,32
Бразилія	-	104,08	82,48	105,97	105,19	82,30	73,45	85,98
Парагвай	-	42,89	88,13	134,27	100,44	145,61	106,22	133,06
Уругвай	-	123,60	57,05	122,87	92,31	94,03	87,98	96,75
Коефіцієнт випередження темпів зростання імпорту товарів, %								
Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Аргентина	-	89,67	58,74	120,47	114,24	93,54	85,11	112,25
Бразилія	-	98,61	77,85	114,73	91,61	149,17	98,22	121,48
Парагвай	-	78,88	97,50	97,85	91,91	96,18	89,01	110,23
Уругвай	-	66,20	80,67	104,88	103,70	96,16	103,44	110,01

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка

Можна сказати про досить нестабільну ситуацію, що стосується взаємної торгівлі товарами. Загалом досить непогана ситуація склалася у Парагваї протягом 2016-2020 років та Уругваї протягом 2019-2020 років, коефіцієнт випередження експорту та імпорту товарів відповідно більше за 100%, що каже про переважання темпів росту взаємної торгівлі над темпами росту торгівлі з іншими країнами світу. Невтішна ситуація в Бразилії, де коефіцієнт випередження експорту товарів впав до 80% у 2018-2020 роках в порівнянні з 2016-2017 роками (105%). Схожа ситуація і в Аргентині: у 2019-2020 роки впав до 80% в порівнянні з 2017-2018 роками (105-115%). Коефіцієнт випередження імпорту товарів у 2020 році у всіх країн-членів МЕРКОСУР більше за 100%, що каже про перевищення темпів росту взаємного імпорту над темпами росту імпорту з іншими країнами світу.

Розрахуємо коефіцієнт розширення інтеграції (табл. 6).

**Таблиця 6. Коефіцієнт розширення інтеграції (експорт та імпорт товарів), розраховано авторами**

Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт розширення інтеграції по експорту товарів, %								
Аргентина	-	96,33	99,82	84,01	103,07	109,36	78,82	116,67
Бразилія	-	82,81	87,14	109,34	89,49	74,90	77,98	111,28
Парагвай	-	31,09	68,97	131,53	98,38	139,77	120,63	148,60
Уругвай	-	83,03	49,95	134,92	81,86	98,87	85,93	131,66
Коефіцієнт розширення інтеграції по імпорту товарів, %								
Країна / Рік	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Аргентина	-	70,41	55,15	129,64	95,52	95,88	113,43	160,83
Бразилія	-	65,46	82,52	142,99	83,59	124,08	100,37	170,02
Парагвай	-	46,62	96,11	103,15	75,34	85,30	94,15	168,50
Уругвай	-	43,07	73,69	122,32	100,10	91,60	111,02	149,42

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка

Формула для розрахунку коефіцієнта розширення інтеграції (по експорту/імпорту):

$$K_{pi} = \frac{K_B}{T_3} \times 100, \quad (1)$$

де  $K_{pi}$  – коефіцієнт розширення інтеграції, %;

$K_B$  – коефіцієнт випередження темпів зростання експорту/імпорту у країни-члени МЕРКОСУР темпів зростання експорту/імпорту країни в інші країни світу, %;

$T_3$  – темп зростання загального експорту/імпорту країни, %.

Розрахований коефіцієнт розширення інтеграції показав, що для поглиблення інтеграції необхідне нарощування взаємного імпорту та експорту між країнами-членами МЕРКОСУР, на даний момент розширення інтеграції має місце, проте досить незначне. Існують роки спадів, коли інтеграція між країнами-членами МЕРКОСУР не така сильна. Проте, зазначимо, що у 2020 році спостерігається значне розширення інтеграції щодо експорту та імпорту, що є одним з наслідків кризи 2020 року. Динаміку зміни коефіцієнта розширення інтеграції по експорту та по імпорту зображено на рис. 2 та рис. 3 відповідно.

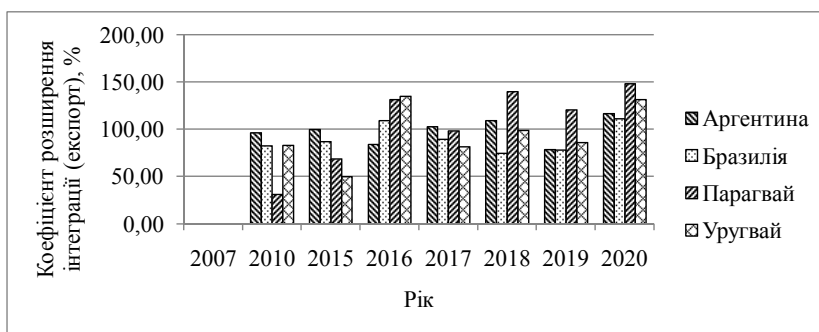


Рис. 2. Динаміка зміни коефіцієнта розширення інтеграції по експорту, складено авторами

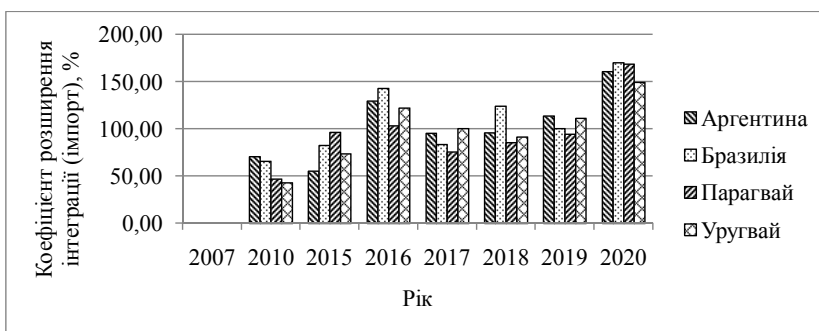


Рис. 3. Динаміка зміни коефіцієнта розширення інтеграції по імпорту, складено авторами

Основну частку в експорті товарів Аргентини з країн-членів МЕРКОСУР займає Бразилія (13,32%), найбільший імпорт товарів Аргентиною з країн-членів МЕРКОСУР також займає Бразилія (20,13%). Бразилія найбільше експортує товари у Аргентину, проте частка (3,88%) значно менша, в порівнянні з нею. Імпортує також найбільше з Аргентини з часткою 5,02%. Парагвай у свою чергу майже третину товарів експортує у Аргентину (28,99%) та трохи більше третини експортує у Бразилію (34,11%). Імпортує Парагвай найбільше з Бразилії з країн членів МЕРКОСУР (23,08%). Уругвай експортує 13,74% у Бразилію, та імпортує з неї 20,94% товарів з загального імпорту (табл. 7).

Таблиця 7. Географічна структура експорту та імпорту товарів за 2020 рік, розраховано авторами

Країна	Експорт 2020*			Імпорт 2020*		
	Країни-партнери	млрд. дол. США	у % від загального експорту	Країни-партнери	млрд. дол. США	у % від загального імпорту
Аргентина	Бразилія	6,19	13,32	Бразилія	6,59	20,13
	Парагвай	0,69	1,48	Парагвай	1,93	5,91
	Уругвай	0,82	1,77	Уругвай	0,27	0,84
Бразилія	Аргентина	6,75	3,88	Аргентина	6,36	5,02
	Парагвай	1,71	0,98	Парагвай	1,15	0,90
	Уругвай	1,43	0,82	Уругвай	0,83	0,66
Парагвай	Аргентина	2,07	28,99	Аргентина	0,69	8,99
	Бразилія	2,43	34,11	Бразилія	1,77	23,08
	Уругвай	0,14	1,98	Уругвай	0,08	1,08
Уругвай	Аргентина	0,25	4,37	Аргентина	0,74	13,04
	Бразилія	0,78	13,74	Бразилія	1,19	20,94
	Парагвай	0,09	1,67	Парагвай	0,07	1,31

\* офіційні дані МЕРКОСУР, прогнозна оцінка (дані будуть уточнені протягом наступних 3-4 місяців)

Розглянемо також товарну структуру експорту та імпорту товарів країн-членів МЕРКОСУР за 2020 рік. Найбільшу частку у експорті Аргентини у інші країни-учасниці МЕРКОСУР займають інші автомобілі з дизельним двигуном (14,82%). Найбільшу частку у імпорті Аргентини з інших країн-учасниць МЕРКОСУР займає соя, подрібнена чи ні, за винятком сівби (19,49%). Найбільшу частку у імпорті Бразилії з інших країн-учасниць МЕРКОСУР займають інші гнучкі труби із заліза або сталі (16,73%). Найбільшу частку у експорті Парагваю у інші країни-учасниці МЕРКОСУР займають соя, подрібнена чи ні, за винятком сівби (38,65%) та електрична енергія (32,07%). Найбільшу частку у імпорті Парагваю з інших країн-учасниць МЕРКОСУР займає інша нафта, крім нафтохімічної (3,04%). Найбільшу частку у експорті Уругваю у інші країни-учасниці МЕРКОСУР займають солод не смажений, цілий або нарізаний (7,47%). Найбільшу частку у імпорті Уругваю з інших країн-учасниць МЕРКОСУР займає свіже або охолоджене бичаче м'ясо, без кісток (4,8%).

Отже, виходячи з отриманих результатів аналітичних розрахунків, можна зробити висновки про розвиток взаємної торгівлі країн-членів МЕРКОСУР,



хоч і з невеликими темпами. Для ще більшого поглиблення інтеграції необхідне нарощування взаємного імпорту та експорту між країнами-членами МЕРКОСУР. Зазначимо також, що існують роки спадів, коли інтеграція між країнами-членами МЕРКОСУР не така сильна.

Щодо інших форм економічного співробітництва між країнами-членами МЕРКОСУР та іншими країнами світу:

- зміна чистого припливу та чистого відтоку прямих іноземних інвестицій має стрибкоподібний характер; на кінець 2019 року прямі іноземні інвестиції у формі чистого припливу та чистого відтоку загалом зазнали незначних змін в порівнянні з попереднім періодом.

- країни нарощують середні отримані та відправлені грошові перекази з іншими країнами. Суттєве зменшення середніх отриманих та відправлених грошових переказів в порівнянні з попередніми роками відбулось у 2010 році (темп росту середнього отриманого грошового переказу Бразилії становив 0,44). Значні нарощення середніх рівнів отриманих та відправлених грошових переказів: 1995 рік – темп росту середнього відправленого грошового переказу Бразилії становив 15,00.

- переважає зменшення чистої чисельності мігрантів по країнах-членах з іншими країнами світу. Проте в той же час можна побачити такі періоди, коли темп росту чистої чисельності мігрантів зазнає великих значень, наприклад таких як 22,67 (темп росту чистої чисельності мігрантів Уругваю за 1970-1976 роки).

- загальної тенденції до збільшення або зменшення експорту високотехнологічних товарів немає. Можна виділити значні темпи росту, такі як у 2000 році, Парагвай збільшив експорт високотехнологічних товарів в порівнянні з попереднім періодом у 14,7 разів.

Рішенням СМС № 23/14 Група спільного ринку затвердила пріоритетні напрямки, на які повинні бути направлені проекти співпраці МЕРКОСУР: регіональна соціальна політика в рамках Стратегічного плану соціальних дій МЕРКОСУР; участь громадських організацій в процесі інтеграції; співпраця у культурних та аудіовізуальних питаннях та підтримка інформаційного суспільства; наука, технологічні інновації та навчання; продуктивна інтеграція; безпека харчових продуктів; транспорт; статистика; середовище [9].

Угоди МЕРКОСУР про міжнародну співпрацю з міжнародними організаціями: ООН, Міжамериканський інститут співробітництва в галузі сільського господарства, Іспанське агентство міжнародного співробітництва в цілях розвитку, Андська корпорація розвитку, Панамериканська організація охорони здоров'я, Міжнародна організація з міграції, Організація іbero-американських держав, ЄС [10].

МЕРКОСУР має мережу торговельних угод з такими країнами та міжнародними організаціями: Болівія, Чилі, Колумбія, Куба, Андське співтовариство, Єгипет, Індія, Ізраїль, Мексика, Перу, Митний союз Південної Африки [11].

Для оцінки динаміки економіко-торгівельних відносин між МЕРКОСУР та Україною, розрахуємо темпи росту експорту та імпорту товарів між Україною та країнами-членами МЕРКОСУР (табл. 8).

**Таблиця 8. Темпи росту експорту та імпорту товарів України з країнами-членами МЕРКОСУР, розраховано авторами**

Країна / Рік	2001	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Темпи росту експорту товарів України з країнами-членами МЕРКОСУР								
Усього	-	2,11	1,50	0,74	0,95	1,19	1,09	1,06
Аргентина	-	1,94	2,51	0,24	0,19	4,94	1,05	0,60
Бразилія	-	3,06	3,27	0,09	0,61	0,46	4,74	1,65
Парагвай	-	-	-	-	-	-	-	-
Уругвай	-	0,02	22,67	0,01	6,80	1,62	3,76	0,70
Темпи росту імпорту товарів України з країнами-членами МЕРКОСУР								
Країна / Рік	2001	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Усього	-	2,29	1,68	0,62	1,05	1,26	1,15	1,06
Аргентина	-	6,02	2,75	0,50	1,26	0,97	0,98	0,89
Бразилія	-	2,80	1,47	0,36	1,16	1,09	0,93	1,12
Парагвай	-	-	1,01	-	-	-	-	-
Уругвай	-	8,91	1,88	0,95	1,21	1,12	1,85	0,49

Зазначимо, що Україна має стрибкоподібну зміну у загальному експорті та імпорті товарів та у експорті, імпорті товарів з країнами-членами МЕРКОСУР. Можна побачити, що протягом одного року відбувається збільшення експорту або імпорту товарів в порівнянні з попереднім роком, а наступного року відбувається падіння експорту та імпорту товарів. Більш стабільна ситуація спостерігається в зміні загального експорту та імпорту України, де найбільший темп росту експорту товарів був 2005 році (2,11), а найменший у 2015 році (0,74). Для порівняння, найбільший темп росту експорту з Бразилією дорівнював 4,74 у 2018 році, а найменший – 0,09 у 2015 році; найбільший темп росту експорту з Аргентиною дорівнював 4,94 у 2017 році, а найменший – 0,19 у 2016 році; найбільший темп росту експорту з Парагваєм дорівнював 22,67 у 2010 році та 6,80 у 2016 році, а найменший – 0,01 у 2015 році; відслідити темп росту експорту з Парагваєм неможливо через нестабільні експортні поставки між Україною та Парагваєм.

У цілому ситуація відносно прямих інвестицій не змінюється. Наявні зниження темпів росту прямих інвестицій з Аргентини на 01 січня 2015 року (0,8), при цьому темп росту усіх прямих інвестицій склав 0,7. Зазначимо також, що даних відносно прямих інвестицій з України в економіку країн-членів МЕРКОСУР немає. Протягом 2009–2014 років прямі інвестиції з України поступали тільки до Бразилії і тільки протягом 2013–2014 років. Проте дані не були оприлюднені з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації.

Виділимо галузі в яких українські пропозиції є конкурентоспроможними: машинобудування; літакобудування; виробництво сільськогосподарської техніки, енергетичного та гірничодобувного машинобудування; аграрна промисловість; харчова промисловість.

Експорт України в МЕРКОСУР в першу чергу включає чорні метали, вироби з чорних металів, добрива. Меншу частку імпорту займають: реактори

ядерні, котли та машини, електричні машини, судна, пластмаси та полімерні матеріали, руди, шлаки та зола. Імпорт України з МЕРКОСУР переважно включає продукти харчування, основні з них: риба і ракоподібні, насіння та плоди олійних рослин, тютюн та промислові замітники тютюну, їстівні плоди та горіхи, кава та чай.

Для України є актуальним започаткування офіційних контактів на рівні МЕРКОСУР-Україна. Потрібно зазначити, що на даному етапі співпраця між Україною та країнами МЕРКОСУР видається малопродуктивною. Можлива співпраця між Україною та МЕРКОСУР могла би включати: надання преференційного режиму українським експортерам на ринках країн МЕРКОСУР; сприяння експансії українських технологій, ноу-хау; налагодження двосторонньої промислової кооперації на території країн-членів угруповання.

**Висновки.** Найбільше залучення у взаємну торгівлю МЕРКОСУР має Парагвай, а найменше – Бразилія. Розвиток інтеграційних процесів йде нерівномірно, спостерігаються роки спадів та підйомів. Лідером у розширенні інтеграції є Парагвай, коефіцієнт розширення інтеграції по експорту та імпорту якого досяг у 2020 році найбільшого рівня, 148% та 168% відповідно. Темпи зростання експорту та імпорту товарів України з країнами-членами МЕРКОСУР змінюються нерівномірно, що каже про нестабільні економічні зв'язки між країнами.

Кириченко В. Шляхи та механізми подальшого зміцнення взаємовигідних відносин України з державами Латинської Америки та Карибського басейну. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19880/45-Kirichenko.pdf?sequence=1>.

Плевако І. Динаміка торгово-економічної співпраці України з Федеративною Республікою Бразилія на сучасному етапі. Фінансова система України. URL: [file:///D:/Users/USER/Downloads/Nznuoa\\_2011\\_17\\_59.pdf](file:///D:/Users/USER/Downloads/Nznuoa_2011_17_59.pdf).

Олійник Ю. Співробітництво ЄС та МЕРКОСУР як приклад для подальшої інтеграції України. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2015. №27. URL: [file:///D:/Users/USER/Downloads/Unir\\_2015\\_27\\_22.pdf](file:///D:/Users/USER/Downloads/Unir_2015_27_22.pdf).

Киридон А. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2945/2906>.

Плевако І. Латиноамериканський вектор зовнішньої політики України на сучасному етапі (на прикладі динаміки торгово-економічних відносин із країнами МЕРКОСУР). URL: [file:///D:/Users/USER/Downloads/VLNU\\_Mv\\_2011\\_28\\_6.pdf](file:///D:/Users/USER/Downloads/VLNU_Mv_2011_28_6.pdf).

Країни МЕРКОСУР. Офіційний сайт МЕРКОСУР. URL: <https://www.mercosur.int/quienes-somos/paises-del-mercosur/>.

Офіційний сайт МЕРКОСУР. URL: <https://www.mercosur.int/>.

Статистика МЕРКОСУР. URL: <https://estadisticas.mercosur.int/>.

Рішення № 23/14. Офіційний сайт МЕРКОСУР. URL: <https://www.mercosur.int/documento/decision-ctc-23-14/>.

Угоди про міжнародну співпрацю. Міжнародна співпраця в МЕРКОСУР. Офіційний сайт МЕРКОСУР. URL: <https://www.mercosur.int/temas/cooperacion-en-el-mercosur/>.

Мережа торговельних угод. Офіційний сайт МЕРКОСУР. URL: <https://www.mercosur.int/relacionamiento-externo/red-de-acuerdos/>.

---

Курчченко В. Шляхи та механізми подальшого зміцнення взаємовигідних відносин України з державами Латинської Америки та Карибського басейну. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19880/45-Kirichenko.pdf?sequence=1>. [in Ukrainian].

Plevako I. Dynamika torhovo-ekonomichnoi spivpratsi Ukrainy z Federatyvnoiu Respublikoio Brazylia na suchasnomu etapi. Finansova systema Ukrainy. URL: file:///D:/Users/USER/Downloads/Nznuoa\_2011\_17\_59.pdf. [in Ukrainian].

Oliinyk Yu. Spivrobitnytstvo YeS ta MERKOSUR yak pryklad dlia podalshoi intehratsii Ukrainy. Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku. 2015. №27. URL: file:///D:/Users/USER/Downloads/Unir\_2015\_27\_22.pdf. [in Ukrainian].

Kyrydon A. Latynska Ameryka v suchasnomu sviti: osnovni tendentsii rozvytku. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/2945/2906>. [in Ukrainian].

Plevako I. Latynoamerykanskiy vektor zovnishnoi polityky Ukrainy na suchasnomu etapi (na prykladi dynamiky torhovo-ekonomichnykh vidnosyn iz krainamy MERKOSUR). URL: file:///D:/Users/USER/Downloads/VLNU\_Mv\_2011\_28\_6.pdf. [in Ukrainian].

Krainy MERKOSUR. Ofitsiinyi sait MERKOSUR. URL: <https://www.mercosur.int/quienes-somos/paises-del-mercosur/>.

Ofitsiinyi sait MERKOSUR. URL: <https://www.mercosur.int/>.

Statystyka MERKOSUR. URL: <https://estadisticas.mercosur.int/>.

Rishennia № 23/14. Ofitsiinyi sait MERKOSUR. URL: <https://www.mercosur.int/documento/decision-cmc-23-14/>.

Uhody pro mizhnarodnu spivpratsiu. Mizhnarodna spivpratsia v MERKOSUR. Ofitsiinyi sait MERKOSUR. URL: <https://www.mercosur.int/temas/cooperacion-en-el-mercosur/>.

Merezha torhivelynykh uhod. Ofitsiinyi sait MERKOSUR. <https://www.mercosur.int/relacionamiento-externo/red-de-acuerdos/>.